

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Det Radikale Venstre har ved forskellige lejligheder i Folketinget fremhævet, at der bør gøres en indsats for at hjælpe de mange, der i dag er tynget af meget store gældsbyrder i forbindelse med optagelse af statsgaranterede studielån.

I betænkningen over L 188 (se Folketingstidende 1985-86 tillæg B sp. 1841) udtaler et flertal (regeringspartierne plus RV):

»Flertallet bemærker, at regeringen har givet tilsagn om, at der i løbet af sommeren foretages en analyse af gældssaneringsspørgsmålet og eventuelle løsningsmodeller med sigte på et udspil i god tid før Folketingets start til oktober.«

Regeringen havde ved årsskiftet endnu ikke fremsat et sådant forslag, og der savnes stadig tilstrækkelige oplysninger om studie­gæld i de private pengeinstitutter. Det er baggrunden for, at Det Radikale Venstre nu fremsætter sit eget beslutningsforslag.

Vi finder, at en gældssanering bør have to elementer. Dels må der tages fat på nedskrivning og afvikling af den studie­gæld, som allerede er overtaget af Hypotekbanken, dels må det sikres, at rentebyrden bliver mindre for dem, som i dag har statsgaranterede studielån. Når Hypotekbanken træder til og overtager studie­gælden, er det typisk, fordi de færdiguddannede ingen mulighed har for at klare de løbende ydelser på lånene. Der er tale om bundløs gæld, og de pågældende ser ingen mulighed for nogen sinde at kunne leve en gældfri tilværelse. Det lammer selvfølgelig ethvert initiativ og indebærer sociale og psykologiske belastninger med ofte tragiske følger for tilværelsen efter studietiden.

Det er nødvendigt, at staten træder til her og forsøger at hjælpe de pågældende til en ny start, fuldstændig ligesom man har gjort det for andre gældstyngede erhvervsgrupper. I realiteten har staten jo allerede overtaget forpligtelsen den dag, statsgarantien bliver effektiv og Hypotekbanken overtager gælden. Hvorfor så trække pinen ud så længe, at man risikerer at invalidere de gældsramte

som samfundsborgere for tid og evighed? Det drejer sig i alt om godt 25.000 personer med en samlet gæld på godt 1½ mia. kr. Selv om en del af denne gæld slettes, vil der ikke være tale om nogen reel ekstraudgift for statskassen. Pengene er sandsynligvis allerede tabt.

Det er klart, at en afskrivning eller nedskrivning af gælden må ske individuelt. Der må anlægges et trangkriterium, således at man sikrer sig, at det er uddannede uden mulighed for at afvikle gælden, der hjælpes. Gældssanering må ikke føre til en urimelig forskelsbehandling af den store gruppe, som møjsommeligt år efter år selv har slidt med at nedbringe studie­gælden.

Første skridt til at hindre en fortsættelse af de store gældsbyrder er allerede taget med fremsættelse af Det Radikale Venstres beslutningsforslag, (B 52) om en reform af Statens Uddannelsesstøtte, fremsat den 18. november 1986. Forslaget fik ved 1. behandling tilslutning fra et flertal.

Det primære sigte med en gældssaneringsordning er efter Det Radikale Venstres mening, at modtagere af statsgaranterede studielån nu sikres mod at skulle betale af på gælden i en uoverskuelig lang periode – måske resten af deres liv. Derfor indebærer forslaget, at afbetalingsperioden aldrig kan blive mere end maks. 15 år, hvis man har overholdt sine betalingsforpligtelser. Resterende gæld saneres bort.

Det Radikale Venstre har med dette beslutningsforslag opfyldt et løfte. Vi har ved flere lejligheder lovet, at Folketinget i indeværende samling ville få mulighed for at tage stilling til et konkret forslag til gældssaneringsordning – om nødvendigt ved selv at fremsætte et sådant forslag. Sanering af studie­gæld er imidlertid et kompliceret spørgsmål, og de foreliggende oplysninger om de gældsramtes forhold er utilstrækkelige. Dette forslag prætender således ikke at have løst alle problemer, ligesom forslaget ikke er den eneste brugbare model for gældssanering. Forslaget skal derfor i høj grad ses som et oplæg til forhandling. Det afgørende er, at den brede politiske enighed, der synes at være